

AR
BUGUEL FUR

HAC
AN DOCTOR

LANNHUON
E ty Intanvez AR GOFFIC, levrer
—
1870

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

1900

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

CHICAGO, ILLINOIS

1900

© ~~~~~ ©

DIALOG

ETRE

EUN DOCTOR HAC EUR BUGUEL

An Doctor.

BONJOUR, Mabic, pelec'h it-hu?

Ar Buguel.

Da glask eur Mestr e zân eun tu.

An Doctor.

Me zo Doctor, ha mar kirit

Me-raï scol dec'h, mar am pedit.

Ar Buguel.

Bet oun er scol gant Doctoret,

Ha tout o c'havant borodet,

O clask deski da beb-unan

Ar pezh ne ouzont ket o-hunan.

An Doctor.

Petra ne oar an Doctoret?

Ar Buguel.

Meur a dra zo ne ouzont ket.

An Doctor.

Ha te a oar mui egueto?

Ar Buguel.

Mar kirit, ni a zisputo.

An Doctor.

Te da zisput ouz eun doctor !

Ar Buguel.

Ho respont a rin gant enor ;

Ha na oufac'h goulen netra

Na roïn rezon dec'h anezâ.

An Doctor.

Piou en d'eus crouët ar bed-man ?

Ar Buguel.

Nep a rêr Doue anezan.

An Doctor.

Ha te oar petra eo Doue ?

Ar Buguel.

Allas ! ne oun ket , na c'houi ive :

Dre ar feïz deomp-oll eo desket

Kement a zo en deuz crouët,

Var guement zo eo souveren,

Da guement zo e courc'hemen ;

An nep ne zentont ket ountâ

Ne vank james d'ho funissa.

Ouspen, ez eo universal,
E c'hel tout, ez eo eternal ;
Mes ne onfe den explika
Na renta rêson anezâ.
O altitudo! na ellomp ken :
Adoromp en hep e gompren.

An Doctor.

Petra dle an oll da Zoue ?

Ar Buguel.

E zervicha corf hac ene.

An Doctor.

Peur na renos er servicher ?

Ar Buguel.

Pa ra peb-unan e zevel.

An Doctor.

Petra eo dever peb-unan ?

Ar Buguel.

Dever an oll guitibunan.

An Doctor.

Petra eo dever an Doctoret ?

Ar Buguel.

Pratika ar mad o d'eus desket,

Rac inutil ha coll amzer
Eo d'iski ar mad hep ê ober.

An Doctor.

Petra eo dever eur Buguel?

Ar Buguel.

Diski beza eun den santel.

An Doctor.

Peur en em goll eur c'hronadur?

Ar Buguel.

Pa ro d'e dad displijadur.

An Doctor.

Petra ra dezàn mont da goll?

Ar Buguel.

Beza re lezet en e roll.

An Doctor.

Pelec'h e tesker follentez?

Ar Buguel.

O c'henti goal compagnunez.

An Doctor.

Piou zo danjerus o c'henti?

Ar Buguel.

Nep zo sujet da sotoni.

Dibaot buguel a c'hent tud sod,
Eus o soton na zesk lod.

An Doctor.

Piou a respont eus anezo ?

Ar Buguel.

Nep a zo tad ha mam dezo.

An Doctor.

Petra eo dever tad ha mam ?

Ar Buguel.

Miret o bugale divlam.

An Doctor.

Penos ec'h ellont-y ê ober ?

Ar Buguel.

Oc'h o suja da chom er guer :

Mar o lezont re da vale,

E teuint libertin hep dale.

An Doctor.

Peur e tleer o instrui ?

Ar Buguel.

Dious o speret, dre ma tui.

An Doctor.

Peur e tleer o c'horija ?

Ar Buguel.

Pa zint bian, eas da blega,
Facilloc'h eo plega planten
Eguet na deo plega guezan.

An Doctor.

Peur e tleer o dimezi ?

Ar Buguel.

Pa o d'eus oad ha fantasi.
Guel eo abret dimezi merc'h
Eguet na deo caout keuz varlerc'h.

An Doctor.

An tad, ar vam hac int a dle
Ober stad eus o bugale ?

Ar Buguel.

Tad a ra stad eus e vabie
En desk da veza mab prodig ;
Ha mam a ra stad ouz he merc'h,
Peur-liessa a ouel varlerc'h.

An Doctor.

An tad, ar vam, hac int a dle
Rei o zraou oll d'ho bugale ?

Ar Buguel.

Sotoni bras ve da eun dên
Discrêgui ens tout e voyen,
Ha rancout goulén goundese
E ezoniou ous bugale :
Seantoc'h eo goulén oc'h tad
Evit d'an tad goulén diouz mab.
Guelet hon eus meur a exempl
Etouez tud crê ha tud simpl,
Ar vugale o kass ractal
Ho zad, ho mam d'an hospital.

An Doctor.

Pe etre piou en tieguez
Ne vez nemeur a garantez ?

Ar Buguel.

Etre bugale ha lesvam.
Ispicial mar deu d'ho blam,
Rac al lesvam ne ket caret
A galon vad gand minoret :
Dibaot lesvam a gar ive
Bugale-all keit hac he re.

An Doctor.

Ha te oar micher priedou ?

Ar Buguel.

Clêvet e meus o doareou.

An Doctor.

Peur vez carantez etreze ?

Ar Buguel.

Pa na zeffot netra deze.

An Doctor.

Ha peur e vank an union ?

Ar Buguel.

Pa vank dezo pourvision.

An Doctor.

Ha peur e vezont en coler ?

Ar Buguel.

Pa vank unan en e zever.

An Doctor.

Piou a zo cassaüs d'an oll ?

Ar Buguel.

An diaoul hac eur c'hreg foll.

En eun desert eo guel beza

Ha caout eno peoc'h da veva

Evit n'en deo chom assambles

Gant greg ebet, mar dê folles.

An Doctor.

Hac ar graguez a gar ar guin ?

Ar Buguel.

Eus a enor n'en dint ket dign.

Eur vreg zo custom da eva

A bep tout ne dal netra,

Oc'h peb honestis e ser dor,

Hac oc'h peb pec'hel e tigor.

An Doctor.

Petra servic'h canna eur vreg ?

Ar Buguel.

Lacât e maliç da redeg.

N'en d'eus serpant danjerussoc'h,

Leon na dragon terruploc'h

Eguet eur vreg zo en coler ;

Ous e c'hanna zo mil danjer.

An Doctor.

Pelec'h caffet-hu eur vreg vat ?

Ar Buguel.

D'an Env 'ranker mont d'he c'herc'hat.

An Doctor.

N'ac ar plac'het, va buguel kès,

Ha te c'heus oute carantez ?

Ar Buguel.

Va zad en d'eus va c'helennet
Ne dostain james ous plac'het,
Rac tromplus int cals aneze,
Ha collet ar bed-mâ gante.
O min a zo douç eguis mel
Hac a zeboch meur a vuguel;
Mes ne vezet ket pell ganto
Eguis ar vestl nad int c'huëro.

An Doctor.

Petra a ra da gals a dut
Divar o fen caout mil disput ?

Ar Buguel.

Petra ma zeo an dud-se sod,
Eus a vil malheur clask o lod.

An Doctor.

Ha te anve plac'h fur ebet ?

Ar Buguel.

N'a m'eus ket cals anavezet :
Ar plac'het fur, var a glevàn,
Ne d'int ket commun er vrô-màn.

An Doctor.

Pe da lec'h eta int-hi êt ?

Ar Buguel.

Elec'h n'en d'eus ket a voaset :
Biscoas plac'h fur, fur na voe pell
O c'henti goas na ne voe vell.

An Doctor.

Ha na dleer ket en em c'henti
Evit caout lec'h da zimizi ?

Ar Buguel.

Dimizi a zo permetet,
Mes sotoni eo kemeret
Eur plac'h en d'eus meur a c'halant
Hac eus an oll a zo contant :
Guell eo guênen caout eur mignon,
Eguet eur plac'h en donêzon.

An Doctor.

Ha te c'heus cals a vignonet ?

Ar Buguel.

Ar ansavàn mignon ebet.
So mignonet eus ar bed-màn
Ne inconstant, var a glevàn :

Dibaot a zên a ve tromplet
O re fiziout er mignonet.

An Doctor.

Pegueit e pad ar vignonach ?

Ar Buguel.

Bete'n ezom, pas davantach.
Nep en d'eus arc'hant hac a rô
A gav mignonet e peb brô ;
Mar deu ezom dezàn goude,
E vignonet en dizene.

An Doctor.

Petra ra nep a brest arc'hant
Da eur mignon hep caout goarant ?

Ar Buguel.

C'hoant coll en d'eus hervez fêçon
Hac e arc'hant hac e vignon :
Kenderv gompes out pa bresti,
Ha dèn ingrat pa c'houlenni.

An Doctor.

Na nep a ra eun donêzon,
Petra sonch-èn en e galon ?

Ar Buguel.

Sonjal a ra en devezo
Daou c'hement mui eguet na ro :
Panevet se, certenamant,
Nebeut a zên a ra presant.

An Doctor.

Hac èn a zo dên e nep canton
N'en d'eus adversour ha mignon ?

Ar Buguel.

Dibaot den a zo er bed-mâ
N'en d'eus er c'har hac er c'hassà.

An Doctor.

Pe dious pïou e renker tremen ?

Ar Buguel.

Diouz ar bed-oll, mar be moyen ;
Rac ne zeus den na ell ober
Ha drouc ha mad gand amzer.

An Doctor.

Pelec'h e sao disantion ?

Ar Buguel.

Elec'h ma vank soumission.

An dud superb a zav ato

Eun disput benag etrezo,

An Doctor.

Na pe ouz piou na renker ket
Caout james disput ebet?

Ar Buguel.

Ne dleer caout gant hini,
Ma na ellet ket trec'hi.
Marc'h a resist ouz ar guentrou
A ra gaou bras ouz e gostou ;
Ha sot eo dên da resista
Ouz nep zo creoc'h egueta.

An Doctor.

Penos e fach ar vignonet,
Na peur e vezont accordet?

Ar Buguel.

Divar ar güin peur-liessa
E custumont en em facha ,
Ha d'o accordi goude-ze
E renker kaout güin adare.

An Doctor.

Ha te voar ive eva güin?

Ar Buguel.

Re yaouankik ê c'hoas va min ;

Gant an doctoret el lezân,
A raï guell usach anezàn.

An Doctor.

Nep zo pedet da eur banqket,
Ha n'eo ket sot ma n'em da ket?

Ar Buguel.

Furroc'h ê calz ma chom er guêr,
Ma na voar eva dre voder.

An Doctor.

Petra ra an hini a ev re?

Ar Buguel.

Diski d'ar bed oll e zoare.
Pa vez secret, mar bez mezo,
Kement a voar a lavaro,
Ha calz c'hoaz avichou ouspen,
Pa zao e vanne enn e benn.
Ar paoura tout, evet dezàn,
A zo pinvidic, emezàn !
Ha gouscoude en deveus poan
O caout yod silet da goan.

An Doctor.

Piou a ra d'an dud güella cher?

Ar Buguel.

Nep en deus joa oc'h e ober.
Digant eur mignon eo güel caout dour
Eguet güin digant eun traitour.

An Doctor.

Mar ez pe arc'hant, te efe güin,
Evit beza yaouanc da vin ;
Mes n'elles eva nemet dour,
Abalamour ma zout paour.

Ar Buguel.

Me ne meus nac arc'hant nac aour
Ha gouscoude ne don ket paour ;
Pinvidic ou coulz ha nieun,
Pa zon contant eus va fortun,
Ha clévet a meus e peb lec'h
Eo güell dour a bara sec'h
Eguet caout arc'hant leiz an ty,
Ma neo contant nep en deus-hi.

An Doctor.

Piou a zezir ha n'en deus ket ?

Ar Buguel.

Nep a frip ha ne c'honit ket.

Dibaot eo güelet eur prodig
O chom pell-amzer pinvidic ;
Dibaot ivez eur feneant
A zestum calz eus a arc'hant.

An Doctor.

Piou zo beo hac en dese naon ?

Ar Buguel.

Nep a chom re bell var e scaon.

An Doctor.

Piou ne verit ket a zicour ?

Ar Buguel.

Nep a zo cren, ma na labour.

An Doctor.

Petraê avantach ar re baour
Var nep en deus arc'hant hac aour ?

Ar Buguel.

Eun avantach hac a zo caer :
N'o deus ket aoun rac al laer ;
Rac ne veler ket al laeron
O vont nemeur en o c'hanton.

An Doctor.

Pelec'h eta e vezont-hi ?

Ar Buguel.

Elec'h ma zantout eus ganti.

An Doctor.

Piou a zo custum da laerez ?

Ar Buguel.

Nep en deus aon rac paourentez.

An Doctor.

Ha creski ra ar voyen

O kemer madou an estren ?

Ar Buguel.

James den ne binvidica

Oc'h ober gaou ouz e nessa :

Ar madou drouc akisitet

Na brosperont gant den ebet.

An Doctor.

Nac ar madou destumet pront ?

Ar Buguel.

Dissila prest a gustumont.

An Doctor.

Hac al laeron a ell miret

N'o defe ket a boan speret ?

Ar Buguel.

Natur al laer eo beza lent,
Caout aon ha spont pa za en hent,
E sonj dezàn e zeus bepret
Eur re benac oc'h e redet.

An Doctor.

Pet seurt laeron zo er bed-mâ ?

Ar Buguel.

Difficil ve o nivera ;
Rac me ve an oll examinet,
Nebeut a zen just a gafet ;
Hac ar pezh am eston muia,
Hac a ra poan din da zonja,
Eo ma renter en peb canton
Enoriou d'ar brassa laeron,
Hac eun nombr bras a re dister
Dirac an oll a bunisser.

An Doctor.

Piou a gar enor er bed-mâ ?

Ar Buguel.

An oll a zo contant anezâ.

Au Doctor.

Piou a ra enor d'e nessa ?

Ar Buguel.

Nep en deus carantez ountâ :
Renta enor hep carantez,
Zo trahison pe traitourez.

An Doctor.

Peur e chench an dud faltazi ?

Ar Buguel.

Pa gresq ar madou en o zi.
Dibaot hini, mar deus nicun,
Nachench humorpachench fortun.
Ar fortun vras, an enoriou,
Eus ar zent a ra diaoulou.

An Doctor.

Nac ar re glasq enoriou,
O publia o vertuziou ?

Ar Buguel.

Dibaot ar yar na goll e vi
O cana re goude dezvi,
Ha dibaot den en em bompad
Nə goll e boan oc'h ober vad.

An Doctor.

Na te c'heus joa eus an enor ?

Ar Buguel.

Ne glaskàn ket a zizenor.

An Doctor.

Pe an enor pe ar madou

Eo a güella eus a zaou ?

Ar Buguel.

Güel eo brud mad ha bep-hini

Eguet caout madou leis an ty.

An Doctor.

Hac ar bed oll a glask enor ?

Ar Buguel.

Coulz an azen hac an doctor.

Dibaot an den, mar deus nicun,

A zo contant eus e fortun.

An Doctor.

Petra a gredes-te eus an dud

A zo custum da gaout goal vrud ?

Ar Buguel.

Dibaot chiminal a vogued

Anez ne ve tân en oaled :

Dibaot en deus goal renom

Na dê clouar ma na dê tom.

An Doctor.

Pe oc'h tra ec'h eus te joa ?

Ar Buguel.

Ous eun dra vad pa er c'havàn.

An Doctor.

Petra ar mab a blij dide ?

Ar Buguel.

Beza bepret en graç Doue.

An Doctor.

A te ac'h eus c'hoarzet biscoas ?

Ar Buguel.

Ne gredàn ket em be c'hoas.

Clêvet e meus o re c'hoarzin

Na zestumer nemet chagrin :

Goude C'hoarzin e teu gouela,

Goude c'hoari, huanada.

An Doctor.

Perac ma remerker en peb den

Bremâ trist hac en ber laouen ?

Ar Buguel.

Allas ! dre ar c'henta pec'het,

D'on inconstanç omp oll sajet :

Ha na ell den moralamant
Beza parfetamant contant,
Ken a ello evit biken
Possedi ar mad souveren,
Rac bepret an adversite
Zo harp eus ar brospérité.

An Doctor.

Ha te voar ive petra ra
Ma zeus calz contant er bed-mâ,
Ha calz all pere n'en dint ket,
Carguet a chagrin ho speret?

Ar Buguel.

Ar stad en deus ar c'honstianç
Peurvuia a ra differanç,
Rac nep a vev en güir gristen
Zo paciant en e anken :
Evel Job int contant bepret,
Er c'hlenvet coulz hac er yec'het,
Bepret o deveus resignanç
D'ar gundu eus ar Brovidanç ;
Mes er c'hontrol, an dud mechant
A zouffr atao diezamant.

An Doctor.

Perac eta na chenchont-hi ?

Ar Buguel.

Difficil bras eo o distrei :

Cos guezenn zo drouc da blegañ ;

Qunt e torfe eguet eona.

Eun den yaouanc da fall pa za,

Na voella ket evit cossa,

Pe mar chench eun draic benac,

Ne chench ket a galon vad.

Eu c'hoas louarn hac an dare,

Güel eur yar c'hoas a garre.

Annep na chench a vir galon,

A gar a goal occasion.

An Doctor.

Me vel ervat, buguel yaouanc,

Ne zefot ket did a skiant ;

Mes lavar din pezh seurt micher

A guemire gant an amzer ?

Ar Buguel.

C'houi zo Doctor ha den zavand,

Lavarit din ho zantimant.

An Doctor.

Me false din, pa zout habil,
Rei did eun etat difficil.

Ar Buguel.

Difficulte zo partout ;
Roit din unan eus va gallout.

An Doctor.

Me a vel ervat ne gares ket
Nac ar graguez, nac ar merc'het ;
Ma o c'harfes, e raes fortun
O temezi coulz ha nicun ;
Mes pa ne zint diouz da zivis,
Ret eo did beza den a ilis ;
Ha mar qeres, en eur redec,
Me tisgo da veza bêlec.

Ar Buguel.

Eus a guement-se n'on ket dign,
Ha ne garàn ket eva güin.

An Doctor.

Petra vezi-te-ta, manac'h ?

Ar Buguel.

Aon bras am be da gaout re veac'h.

Ar froc zo dies da zouguen,
Ha me gred e zeus meur a zen
Mac'haltent o chenchouz rochedou
A rase franqis er c'houenchou.

An Doctor.

Me vel ervat, diouc'h da humeur,
Na vezi ket na Tad na Breur ;
Mes mar keres da viana,
Avocat ec'h elli beza.

Ar Buguel.

Ma ven avocat, e rank fen
Souten ar gaou hac e zifen
Ila rêi cuzul da bep-hini
Diouz e humor ha faltazi,
Pe autramant em dismeganç
Chom hep pledi en audianç.

An Doctor.

Petra vezi-te ta, soudard ?

Ar Buguel.

Ne zon ket custum eus an art.
Ar zoudardet oll peurvuia
A zesk deboch, a zesk pilla ;

Honnes a zo eun etat fall ;
Ret é clask din eun vicher all.

An Doctor.

Pa na blij etat ebet dit,
Ret é din da gaç da hermit.

Ar Buguel.

Roit eta din hermitach,
Ne c'houlennàn ket davantach,
Rac evit chom entouez an dud,
Emeusaoun bras n'am begoal vrud.

An Doctor.

Pe seurt goal vrud a pezo-te,
Mar bevez mad hervez Doue ?

Ar Buguel.

Ar bed oll a zo dicriet,
Ha n'o defe ket faziet ;
Ar vèleyen coulz ha re all
A zo sujet d'an teodou fall ;
Ar venec'h en o c'hoùentchou
N'int ket exant diouz téodadou ;
Ar priedou, ha tad ha mam
A zo bepret dindan o blam ;

Ar graguez qèz hac ar merc'het
A zo ganto disenoret ;
Mestr ha mestrez o tempesti,
Servicher o feneanti,
Tud a justiç o revina,
Ar varc'hadourien o trompla,
An dud-jentil o voal-drêti,
Ar baysantet o vurmuri ;
Na zeus itron na demezel
A vez exant diouc'h o zrav el ;
Ar bed oll zo tud fall dezo,
Ne chommin ket gante er vro.

An Doctor.

Pa c'heus aoun rac an têodou fall,
Me royo did eun avis all :
Studi caer a bez eun Doctor,
Den na doucho eus da enor.

Ar Buguel.

An Doctoret couls a re all
A zo sujet d'an têodou fall ;
Enoret ve o c'halite,
Pa ne vet o superbite,

Hennes eo viç an dud savant,
Cant vanite eus o skiant.

An Doctor.

Va buguelic, fouettet viot,
Rac re scânvic e zoc'h a dêot.

Ar Buguel.

Mar bezàn fouettet, me zo sur
Nep am fouetto ne vo ket sur :
Perac fouetta eur buguel qêz,
Rac ma lavar ar virionez ?

An Doctor.

Ar virionez zo cassaüs.

Ar Buguel.

Ia, d'an nep a zo cablus.
Ret eo lezel nep en deus gal
D'en em grafat ha da c'hrognal.
Nep a gunduo goal vuez,
A vezo flemmet alies.
Parlant a rit eus a fouetta :
Fouettit hoc'h azen da guenta,
Ha mirit ho skiant ganeoc'h ;
Me gavo güel Mestr eguedoc'h. FIN.

